

Warszawa, 02 września 2014 r.

Szanowny Panie Premierze,

W związku z aktualnie toczącymi się pracami nad przyszłorocznym budżetem naszego kraju, w obawie przed pojawiającymi się zapowiedziami redukcji budżetowych, pragniemy wyrazić przekonanie, że nie będzie to dotyczyć nauki i szkolnictwa wyższego. Przeciwnie, świadectwem prorozwojowej polityki wspierającej proces modernizacji Polski, a także ważnym sygnałem przekazanym społeczeństwu oraz środowiskom naukowym i akademickim, byłoby potwierdzenie intencji Rządu pozostania w 2015 roku na ścieżce wzrostu finansowania sektora wiedzy.

Mieliśmy przyjemność rozmawiać z Panem Premierem o tych kwestiach w czasie Zgromadzenia Plenarnego Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich w Uniwersytecie Jagiellońskim. Spotkanie to, z udziałem Pani Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego, rektorzy i wszyscy uczestnicy ocenili bardzo wysoko. Stało się ono wyrazem naszego wspólnego przekonania, że rozwijające się uczelnie i rosnący poziom badań naukowych tworzą najlepsze warunki dla poprawy konkurencyjności kraju. Przyjęliśmy z wielką radością potwierdzenie, że Pan Premier dzieli z nami to przekonanie.

Z wyrazami głębokiego szacunku,

Przewodniczący RGNiSW

Prof. Jerzy Woźnicki

Przewodniczący KRASP

Prof. Wiesław Banyś

Do wiadomości:

Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego prof. L. Kolarska-Bobińska

Uzasadnienie

W Polsce obserwujemy niepokojącą tendencję od kilku lat ciągłego zmniejszania % PKB środków przekazywanych ze źródeł krajowych na badania naukowe i tylko środki europejskie ratują nas nieco przed radykalnym spadkiem finansowania nauki. Dla ilustracji kilka danych: w 2007 r. globalne wydatki na naukę w Polsce (polskie i europejskie) wynosiły 0,32% PKB, w r. 2014 – 0,39% PKB, natomiast wydatki na naukę ze środków krajowych od 2010 r., kiedy wynosiły 0,32% PKB zdecydowanie spadają, osiągając w kolejnych latach wartości 0,30%, 0,30%, 0,29%, by w r. 2014 po raz kolejny spaść do bardzo niebezpiecznie niskiego poziomu 0,29% PKB (przy, jak wiemy rekomendacji *Strategii Europa 2020*, by wielkość tych środków wynosiła 1,5% jako połowa globalnie wymaganych 3%PKB).

Podobnie wygląda sytuacja w szkolnictwie wyższym, gdzie tylko spadająca liczba studentów powoduje, że średnia kwota dotacji na studenta nie zmniejsza się i oscyluje w okolicach 3 tys. euro/studenta/rok w stosunku do nieco ponad średnio 6 tys., euro w krajach UE, a liczba studentów przypadających na 1 nauczyciela akademickiego zmniejsza się ze średnio 17 do ok. 16, nie osiągając wciąż liczby średnio 12 w EU, a % PKB, uwzględniający środki krajowe i europejskie, przeznaczany na szkolnictwo wyższe jest rzędu 0,86%.

Tymczasem, system szkolnictwa wyższego i nauki został w okresie ostatnich 10 lat istotnie zreformowany. Wdrożone zmiany doprowadziły m. in. do bardziej konkursowego zdobywania środków na badania naukowe. Nasze uczelnie także nieustannie się reformują i zdecydowanie zmieniały swe oblicze inwestując w swój rozwój przy wsparciu Rządu i stając się coraz bardziej nowoczesnymi i konkurencyjnymi ośrodkami naukowymi. I to one właśnie muszą coraz bardziej stawać się motorem napędowym jeszcze szybszej modernizacji naszego kraju i jeszcze szybszego jego rozwoju.

Wszystkie te działania dają już wymierne efekty w postaci m. in. większej, choć wciąż niezadawalającej, liczby zgłoszeń patentowych i poziomu komercjalizacji, (a „wydajność” patentowa z 1 mln USD finansowania badań naukowych daje Polsce 7 miejsce na świecie, wyprzedzamy z tego punktu widzenia m. in. USA), a wzrost aplikacji patentowych składanych do urzędu patentowego w Polsce w r. 2012 w stosunku do r. 2011 jest 3 co do wielkości w świecie, za Chinami i Włochami (por. WIPO Statistics Database, October 2012).

Przed nami także kolejne wyzwania, m. in. generalny nacisk na jakość badań naukowych i szkolnictwa wyższego, zwiększanie naszego udziału w nauce światowej poprzez tworzenie dużej strategicznej infrastruktury badawczej, zwiększanie środków na badania podstawowe, bez których nie ma dobrych badań stosowanych, zwiększenie środków na działalność statutową etc.

Warto w tym kontekście wspomnieć, iż, np., przy analizie innowacyjności i liczby opracowywanych patentów przez uczonych danego kraju bierze się pod uwagę relacje między liczbą wniosków patentów w stosunku do PKB, liczby mieszkańców oraz wydatków na badania naukowe i rozwój. Nie jest zaskakujące, iż w krajach, w których % PKB przeznaczany na badania i rozwój jest większy, większa jest też liczba zgłaszanych patentów (USA, Chiny, Japonia Korea Płd., Niemcy).

Ale nie można tego postępu dokonać poprzez zmniejszanie lub stagnacyjne utrzymywanie poziomu finansowania badań naukowych i szkolnictwa wyższego wyrażane uniwersalną i porównywalną miarą, jaką jest ich wielkość jako % PKB.